

OKRUHY KE STÁTNÍ ZÁVĚREČNÉ ZKOUŠCE – SURDOPEDIE

(Okruhy ke státní závěrečné zkoušce jsou totožné s okruhy k výuce předmětů SPk512, SPk514 a SP4MK_S4s1, jarní a podzimní semestr 2018)

1. Terminologická východiska oboru surdopedie – vymezení základních pojmů - obor, cíl, metody, mezioborové vztahy, předmět zájmu oboru surdopedie
2. Historický vývoj péče o jedince se sluchovým postižením - průkopníci vzdělávání neslyšících (obd. 16. – 17. století), rozvoj institucí, ústavů a škol pro sluchově postižené, vývoj koncepcí vyučování, milánský kongres, péče o jedince se sluchovým postižením ve 20. století v českých zemích, osobnosti ve světě osob se sluchovým postižením
3. Sluch - anatomie a fyziologie sluchového ústrojí, význam sluchu, důsledky sluchového postižení
4. Klasifikace a etiologie sluchového postižení - faktory negativně ovlivňující vývoj sluchového ústrojí
5. Osobnost jedince se sluchovým postižením, důsledky sluchového postižení.
6. Diagnostika sluchových vad - diagnostika sluchového postižení, objektivní a subjektivní sluchové zkoušky, screeningové vyšetření sluchu, depistáž, preventivní prohlídky.
7. Řeč u jedinců se sluchovým postižením - ontogeneze řeči, stádia vývoje řeči u jedinců se sluchovým postižením, přípravné období a vlastní vývoj řeči u dítěte se sluchovým postižením ve slyšící a neslyšící rodině, jazykové roviny.
8. Logopedická péče u jedinců se sluchovým postižením - charakteristika mluveného projevu osob se sluchovým postižených, individuální logopedická péče, včasná sluchově-řečová výchova, vyvozování hlásek, rozvoj lexikální a gramatické stránky řeči, globální čtení
9. Český jazyk v komunikaci neslyšících - mluvená řeč, psaná forma řeči, receptce psaného textu, úprava textu pro čtenáře se sluchovým postižením, využití nových médií a internetu v komunikaci neslyšících
10. Komunikace - charakteristika a význam mezilidské komunikace, komunikační systémy osob se sluchovým postižením – přehled a popis, legislativní opatření.
11. Vizuálně-motorické komunikační systémy – znakový jazyk, znakovaný jazyk, prstová abeceda.
12. Sluchová protetika - individuální sluchová protetika, přístroje a pomůcky pro individuální logopedickou péči a sluchovou výchovu, kompenzační pomůcky a jejich význam, využití při vzdělávání, legislativa.
13. Kochleární implantát - podmínky přidělení kochleárního implantátu, výběr kandidátů, předoperační příprava, logopedická péče po implantaci, metodika práce s kochleárním implantátem
14. Včasná intervence u jedinců se sluchovým postižením - raná péče, speciálně pedagogická centra, formy spolupráce s rodinou, situace rodičů dítěte se sluchovým postižením, zdravotnická péče, screening, depistáž, speciálně pedagogická diagnostika, výběr školského zařízení, včasná sluchově řečová výchova.
15. Systém vzdělávání u jedinců se sluchovým postižením - předškolní zařízení, základní školy pro sluchově postižené, OU, SOU, SOŠ, SŠ pro sluchově postižené, možnost studia studentů se sluchovým postižením na VŠ

16. Komunikační přístupy užívané ve vzdělávání dětí a žáků se sluchovým postižením - speciální vyučovací metody - organizace vyučování u dětí a žáků se sluchovým postižením, orální metoda, totální komunikace, bilingvální přístup, neslyšící pedagog
17. Inkluzivní vzdělávání dětí, žáků a studentů se sluchovým postižením - podmínky, spolupráce s SPC, služby poskytované SPC pro sluchově postižené žákům, učitelům běžných škol a rodičům, podpůrná opatření, legislativa.
18. Podpůrná opatření žáky pro žáky s potřebou opory z důvodu sluchového postižení nebo oslabení sluchového vnímání
19. Legislativní opatření - legislativní opatření vztahující se ke vzdělávání dětí, žáků a studentů se sluchovým postižením, zákon o komunikačních systémech neslyšících a hluchoslepých osob, možnosti využívání tlumočení z/do znakového jazyka, příspěvky na kompenzační pomůcky, zdravotnická péče.
20. Profesionální orientace a profesionální uplatnění jedinců se sluchovým postižením
21. Komunita Neslyšících - kultura Neslyšících, organizace osob se sluchovým postižením, kluby neslyšících, volnočasové aktivity, časopisy zaměřené na problematiku sluchového postižení.
22. Tlumočnické služby pro osoby se sluchovým postižením – tlumočení z/do znakového jazyka, podmínky tlumočení, etický kodex tlumočnicka znakového jazyka, legislativní opatření.
23. Sluchová vada a další kombinovaná postižení - péče o jedince se sluchovou a další přidruženou vadou, současné pojetí vícenásobného postižení, možnosti augmentativní a alternativní komunikace
24. Hluchoslepoty - pojetí a klasifikace hluchoslepoty, etiologie, možnosti vzdělávání, organizace pro jedince s hluchoslepotou – LORM, Via, Záblesk, Klub přátel červenobílé hole
25. Komunikační systémy osob s hluchoslepotou - charakteristika komunikačních systémů osob s hluchoslepotou - př. mluvená řeč, prstová abeceda, Braillovo písmo, Lormova abeceda, daktylografie, znakový jazyk, taktilní podoba znakového jazyka

DOPORUČENÁ LITERATURA:

- DAŇOVÁ, Martina (2008) *Metodika úpravy textů pro znevýhodněné čtenáře*. Praha: Grada.
- DOLEŽALOVÁ, Lenka a Lenka HRICOVÁ. Raná intervence u dětí se sluchovým postižením a u dětí s hluchoslepotou. In OPATŘILOVÁ, Dagmar, NOVÁKOVÁ, Zita et al. (2012) *Raná podpora a intervence u dětí se zdravotním postižením*. Brno: Masarykova univerzita.
- DOLEŽALOVÁ, Lenka (2012) *Terciární vzdělávání studentů se sluchovým postižením v České republice*. Brno: Masarykova univerzita.
- DRŠATA, Jakub, Radan HAVLÍK a kolektiv autorů (2016) *Foniatrie – Sluch*. Havlíčkův Brod: Tobiáš.
- HOLMANOVÁ, Jitka (2005) *Raná péče o dítě se sluchovým postižením*. 2. vyd. Praha: Septima.
- HORÁKOVÁ, Radka. Specifika vývoje a včasná pedagogická intervence u dětí se sluchovým postižením. In OPATŘILOVÁ, Dagmar (2006) *Pedagogicko-psychologické poradenství a intervence v raném a předškolním věku u dětí se speciálními vzdělávacími potřebami*. Brno: Masarykova univerzita.

- HORÁKOVÁ, Radka (2012) *Sluchové postižení – úvod do surdopedie*. Praha: Portál.
- HORÁKOVÁ, Radka (2017) *Sluchové vnímání dětí raného věku s postižením sluchu: funkční hodnocení*. Brno: Masarykova univerzita
- HRICOVÁ, Lenka a Lenka DOLEŽALOVÁ. Specifika přístupu k dětem se sluchovým postižením a dětem s hluchoslepotou. In BARTOŇOVÁ, Miroslava a Ilona BYTEŠNÍKOVÁ et al. (2012) *Předškolní vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami*. Brno: Masarykova univerzita.
- HRICOVÁ, Lenka (2011) *Analýza komunikačních kompetencí žáků a učitelů na základních školách pro žáky se sluchovým postižením v České republice a v Německu*. Brno: MU.
- HRONOVÁ, A.nna a Jitka MOTEJZÍKOVÁ (2002) *Raná komunikace mezi matkou a dítětem*. Praha: FRPSP.
- HRUBÝ, Jaroslav (1997, 1998) *Velký ilustrovaný průvodce neslyšících a nedoslýchavých po jejich vlastním osudu. 1. a 2. díl*. Praha: Septima, 1997, 1998.
- JABŮREK, Josef (1998) *Bilingvální vzdělávání neslyšících*. Praha: Septima.
- JARNÍKOVÁ, Ivana (2005). *Eliška – příběh hluchoslepé holčičky*. 1. vyd. Praha: Společnost pro ranou péči.
- JAROŠOVÁ, Jindra (1991) *Via lucis*. 1. vyd. Praha: Fokus.
- JUNGWIRTHOVÁ, Iva (2015) *Dítě se sluchovým postižením v MŠ a ZŠ*. Vydání první. Praha: Portál.
- KOMORNÁ, Marie (2008) *Psaná čeština českých neslyšících – čeština jako cizí jazyk*. Praha: Česká komora tlumočnicků znakového jazyka.
- KRAHULCOVÁ, Beáta (2014) *Komunikační systémy sluchově postižených*. Praha: Beakra.
- LANGER, Jiří (2007) *Komunikace osob se sluchovým postižením (DVD)*. Olomouc: UP PdF,
- LANGER, Jiří a Václav PTÁČEK, Karel DVOŘÁK (2004) *Znaková zásoba českého znakového jazyka k rozšiřujícímu studiu surdopedie se zaměřením na znakový jazyk (DVD, 4 díly)*. Olomouc: UP PdF
- LANGER, Jiří a Eva SOURALOVÁ, Radka HORÁKOVÁ (2006) *Taktilní znakový jazyk pro hluchoslepé, 1. díl výukového CD-ROMu*, vyd. o.s. LORM, Praha.
- LANGER, Jiří a Eva SOURALOVÁ, Radka HORÁKOVÁ (2009) *Taktilní znakový jazyk pro hluchoslepé, 2. díl výukového CD-ROMu*, vyd. o.s. LORM, Praha.
- LANGER, Jiří a Eva SOURALOVÁ, Radka HORÁKOVÁ (2010). *Taktilní znakový jazyk – Manuál a CD-ROM k výuce a studiu*, vyd. o.s. LORM, Praha.
- LEJSKA, Mojmír (2003) *Poruchy verbální komunikace a foniatrie*. Brno: Paido.
- LEONHARDT, Annette (2001) *Úvod do pedagogiky sluchovo postižených*. Bratislava: Sapiencia.
- NOVÁK, Alexej (1994). *Foniatrie a pedaudiologie I. Poruchy komunikačního procesu způsobené sluchovými vadami*. Praha.
- LUDÍKOVÁ, Libuše (2001) *Edukace hluchosleпého dítěte raného věku*. 1. vyd. Olomouc: UP.
- LUDÍKOVÁ, Libuše (2000). *Vzdělávání hluchoslepých I*. 1. vyd. Praha: Scientia.
- LUDÍKOVÁ, Libuše (2001). *Vzdělávání hluchoslepých III*. 1. vyd. Praha: Scientia.

- NOVÁK, Alexej (1997) *Foniatrie a pedaudiologie II. Základy fyziologie a patofyziologie řeči, diagnostika a léčba poruch řeči*. Praha.
- PITNEROVÁ, Pavla (2014) *Role komunikace v procesu integrace žáka se sluchovým postižením*. Brno: MU.
- POTMĚŠIL, Miloň (1999) *Úvodní stati k výchově a vzdělávání sluchově postižených*. Praha: Fortuna.
- POTMĚŠIL, Miloň (2002) *Všeobecný slovník českého znakového jazyka A-N*. Praha: Fortuna.
- POTMĚŠIL, Miloň (2004) *Všeobecný slovník českého znakového jazyka O-Ž*. Praha: Fortuna.
- POTMĚŠIL, Miloň (2003) *Čtení k surdopedii*. Olomouc: UP.
- POTMĚŠIL, Miloň a kolektiv (2012) *Diagnostické domény pro žáky se sluchovým postižením. Katalog míry posuzování míry speciálních vzdělávacích potřeb. II. část*. Olomouc: UP.
- ROUČKOVÁ, Jarmila (2011) *Cvičení a hry pro děti se sluchovým postižením: praktické návody a důležité informace*. Vyd. 2. Praha: Portál.
- SLÁNSKÁ BÍMOVÁ, Petra a Lenka OKROUHLÍKOVÁ (2008). *Rysy přirozených jazyků. Český znakový jazyk jako přirozený jazyk. Lexikografie. Slovníky českého znakového jazyka*. Praha: Česká komora tlumočnicků znakového jazyka.
- SOURALOVÁ, Eva (2000). *Vzdělávání hluchoslepých II. 1. vyd.* Praha: Scientia.
- SOURALOVÁ, Eva (2002) *Čtení neslyšících*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého.
- SVOBODOVÁ, Karla (1997) *Logopedická péče o děti s kochleárním implantátem*. 1. vyd. Praha: Septima.
- SEIDLOVÁ MÁLKOVÁ, Gabriela a Filip SMOLÍK (2014) *Diagnostická baterie pro posouzení vývoje jazykových znalostí a dovedností dětí předškolního věku*. Praha: Grada.
- SMOLÍK, Filip a Gabriela SEIDLOVÁ MÁLKOVÁ (2014) *Vývoj jazykových schopností v předškolním věku*. Praha: Grada.
- ŠTĚRBOVÁ, Dana a kol. (2005) *Hluchoslepota – lidé s ní a kolem ní*. 1. vyd. Olomouc: UP.
- ŠEDIVÁ, Zoja (2006) *Psychologie sluchově postižených ve školní praxi*. Praha: Septima.
- ŠLAPÁK, Ivo a Petra FLORIÁNOVÁ (1999). *Kapitoly z otorhinolaryngologie a foniatrie*. Brno: Paido.
- ŠLAPÁK, Ivo a kolektiv. (2013) *Dětská otorinolaryngologie*. Praha: Mladá fronta.
- VÁGNEROVÁ, Marie (2004) *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál.
- VYSUČEK, Petr (2008b) *Prstová abeceda v českém znakovém jazyce – praktická cvičení (DVD)*. Praha: Česká komora tlumočnicků znakového jazyka.

INTERNETOVÉ ODKAZY:

www.cktj.com

www.ruce.cz

www.ticho.cz

www.pevnost.com

www.lorm.cz

www.teiresias.muni.cz

www.detskysluch.cz

<http://www.i-sen.cz/home>

<http://www.i-logo.cz>

<http://www.cochlear.com/wps/wcm/connect/au/home/support/rehabilitation-resources>

<http://www.jtc.org/services/parent-distance-education>

<http://www.medel.com/us/bridge-downloads>

<https://thelisteningroom.com/>

<http://www.asha.org/>

<http://firstwords.fsu.edu>

<http://laboratorium.detskarec.sk>

ČASOPISY: Speciální pedagogika, Doteky, Dětský sluch